

Turvetta suosiva energiapolitiikka perustuu kyseenalaiseen tutkimusraporttiin

Raimo Heikkilä, Tapio Lindholm & Heikki Simola

Lukuisat suomalaiset poliitikot sekä kotimaassa että europarlamentissa ajavat voimakkaasti turpeen energiakäytön laajentamista. Perusteena on väite, että turve on hitaasti uusiutuva luonnonvara ja että se siinä suhteessa poikkeaisi fossiilisista polttoaineista kuten kivihielestä ja öljystä. Tarkoituksena on kehittää turpeelle vihreän, uusiutuvan energian imagoa, ja häivyttää sen kiistatonta roolia kasvihuoneilmiön osatekijänä.

Turpeen puoltajat viittaavat usein siihen, että turpeen määrittely uusiutuvaksi polttoaineeksi perustuu tieteelliseen selvitykseen. Kyseinen selvitys on kauppa- ja teollisuusministeriön vuonna 2000 suomeksi ja englanniksi julkaisema raportti ”Turpeen asema Suomen kasvihuonekaasutaseissa”, jonka ovat laatineet **Patrick Crill** (USA), **Ken Hargreaves** (UK) ja **Atte Korhola** (Suomi). Selvityksen keskeinen johtopäätös on, että turve tulisi luokitella omaksi luokakseen ”hitaasti uusiutuva biomassapolttoaine”. Raportissa ei sentään kiistetä sitä tosiasiaa, että polttoturpe on kasvihuonevaikutuksiltaan jopa kivihielettä pahempi. Turpeen määrittelyä uusiutuvaksi voidaan pitää tieteen kaapuun naamioituna poliittisena kannanottona. Tällainen käsitteiden hämähäyttämisen on erityisen valitettavaa, kun ajankohtaisena huolena on hiilipäästöjen vaikutus kasvihuoneilmiöön.

Suorastaan kafkamaisiksi tilausraportin päätelmät ovat kiertyneet kauppa- ja teollisuusministeriön nettisivuilla (www.ktm.fi/index.phtml?s=179), jossa otsikon ”Uusiutuvat energialähteet ja turve” alta löytyy muun muassa seuraavat lauseet: *Turve on Suomessa määritelty hitaasti uusiutuvaksi biomassapolttoaineeksi. (...) Kansallisen ilmastostrategian tavoitteena on säilyttää turve kilpailukykyisenä vaihtoehtona yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon polttoaineena.* Siis aivan yksinkertaisesti Suomessa on musta määrittely valkoiseksi, ja tulevaisuuden va-

raudutaan tukemalla ilmastonmuutoksen kannalta kaikkein pahinta energiamuotoa.

On totta, että maamme turvevarat hitaasti uusiutuvat, koska turvetta muodostuu useilla luonnontilaisilla soilla. Kyseessä on aivan sama prosessi, joka aikoinaan on synnyttänyt kivihiehti- ja öljykerrostumat. Tässä mielessä turve kuuluu samaan kategoriaan kuin nämä fossiiliset luonnonvarat: ne kaikki edustavat ekosysteemien hiilen kierrosta syrjään jäänyttä orgaanista ainesta. Olennaista on, että turvetta poltettaessa ilmakehään vapautuu hiiltä pääosin sellaisista kerrostumista, jotka ovat olleet olemassa kauan ennen teollista aikaa. Tyypillisen turvesuon kehitys on vaatinut tuhansia vuosia, mikä ylittää monella kertaluokalla kaikki yhteiskunnallisen suunnittelun ja päätöksenteon aikajänteet. Turpeen uusiutuvuus on ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta täysin merkityksetön sivuseikka.

Turpeen käytön kestävyyttä perustellaan mainitussa raportissa myös sillä, että luonnontilaiset suot sitovat hiiltä, joten ainakin turpeen vuotuista kasvua vastaava määrä voidaan kestävästi polttaa. Perustelu ei kestä kriittistä tarkastelua. On erittäin kyseenalaista esittää, että ihmisen tuottama ongelma laskennallisesti nolautuu vastakkaisella luonnon prosessilla. Kasvihuonekaasutaseen kannalta luonnontilaiset suot ovat sitä paitsi jokseenkin neutraaleja. Vaikka hiilidioksidia sitoutuukin suokasvien yhteytyksessä, soista vapautuu metaania, jolla on huomattava kasvihuonevaikutus. Soiden hiilensidonta siis kompensoi vain niiden omia kasvihuonekaasupäästöjä.

Turpeen polton päästöjä korvaa periaatteessa vain turpeenottoalueille toiminnan päättymisen jälkeen uudelleen kasvava turve, ja silloinkin tasapainon saavuttaminen vie tuhansia vuosia. Metsitys tai viljelykäyttö eivät palauta turpeenostokenttää hiiltä pysyvästi sitovaksi ekosysteemi-

miksi. Turpeen polttaminen merkitsee fossiilisen hiilen päästöä ilmakehään, eikä turvetalous pysty synnyttämään mitään korvaavia hiilinieluja. Tässä suhteessa turve ei eroa kivihiilen polttamisesta. Ilmastonmuutoksen kannalta ne ovat aivan yhtä ongelmallisia.

Alussa mainitun KTM:n tilaaman raportin johtopäätökset tyrmättiin tieteellisillä foorumeilla heti tuoreeltaan, esimerkkinä A. J. Schilstran analyysi turpeen energiakäytön kestävydestä arvostetun Elsevier-kustantamon *Ecological Economics* -aikakausjulkaisussa vuonna 2001 (nro 39, s 285-293). Tuohtunut debatti jatkuu edelleen (ks. www.imcg.net). Suomessa tämä keskustelu ei ole saanut paljon julkisuutta.

Valitettavasti EU:n piirissä turvetta ja sen energiakäytön ongelmia tunnetaan todella huonosti, eikä asia mitenkään edes kiinnosta useimpia jäsenmaita. Lähinnä Suomen ja Irlannin aktiivinen

turvelobby on siten voinut varsin vapaasti edistää omaa asiaansa, varsin kyseenalaisinkin keinoin. Turpeen käyttöä edistävän propagandan valheellisuus kuitenkin paljastuu ennemmin tai myöhemmin. Yritykset keplotella turpeelle erikoisasemaa suomalaisessa energiapolitiikassa ekologisen kestävyuden varjolla turmelevat pahasti maamme mainetta kestävä kehityksen edistäjänä.

Kirjoittajista Heikkilä on Kainuun ympäristökeskuksen osastona toimivan Ystävyiden puiston tutkimuskeskuksen tutkimusjohtaja ja Oulun yliopiston luonnonmaantieteen dosentti, Lindholm Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijaosaston johtava asiantuntija ja Helsingin yliopiston kasvitieteen dosentti ja Simola Joensuun yliopiston ekologian tutkimusinstituutin erikoistutkija ja Joensuun yliopiston ympäristötieteen dosentti.